

Storstockholms
brandförsvar

Kompletterande händelserapport

Brand i 9 våningshus
Vintergatan 2, Sundbyberg
2024-02-29

Vi skapar trygghet!

Utredare

Fredrik Lindström
Caroline Eriksson Lantz

Datum: 2024-03-26

Dnr: 360-120/2024

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Syfte	5
1.3	Vad utredningen ska belysa	5
1.4	Källhänvisning	5
1.5	Beställare av utredningen	6
2	Objekt	6
3	Händelseförlopp	9
4	Slutsatser	10
5	Rekommendationer	12
5.1	Mottagare och delgivning	13

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Klockan 22.05 inkommer larm till SSBF från SOS-alarm gällande brand på plan fem i ett nio våningshus i Sundbyberg. Flera personer i närområdet har ringt 112 och berättat att det brinner och att det är mycket rökspridning. SSBF aktiverar omedelbart larmkedjan för denna typ av insats. Solna brandstation som ligger närmast anländer till adressen klockan 22.08.

Det är en kaosartad situation när Solnas styrka anländer. Det är rökigt, många personer är i rörelse och personer hänger ut genom fönster och skriker. Det står även personer uppe på taket och skriker på hjälp. En panikslagen förälder vill släppa ned sitt barn till räddningstjänsten från ett fönster. Solna påbörjar omedelbart evakuering av hjälpsökande med maskinstege och rökdykare påbörjar rökdykning. Solnas styrkeledare inser snabbt att ytterligare resurser behövs.

Byggnadens fasader mot Vintergatan respektive Grängsgatan kan ses i Figur 1 och våningsplanens benämningar finns i Figur 2.

Figur 1 Till vänster byggnaden sedd från Vintergatan, till höger baksidan. Nedan förklaring våningsindelning Foto: SSBF:s utredare, taget 2024-03-01.

1.2 Syfte

Syftet med utredningen är att klarlägga varför rökspridning skett hela vägen upp till våning nio.

1.3 Vad utredningen ska belysa

Utredningsarbetet har fokuserat på och avgränsats till följande frågeställningar:

1. Vad var brandorsak och hur skedde brandförloppet?
2. Vad är det för byggnad?
3. Hur fungerade det byggnadstekniska brandskyddet?
4. Har det mänskliga beteendet hos de drabbade påverkat händelsen?

1.4 Källhänvisning

Följande källor har utredningsarbetet inhämtat information från:

2024-03-01 Platsbesök av SSBF:s utredare

2024-03-01 Intervju med polisens brandtekniker

2024-03-01 Inkomna handlingar via e-post från Sundbybergs kommun (ritningar m.m.)

2024-03-04 Samtal med polisens förundersökningsledare via telefon
2024-03-04 Nytt platsbesök för fotografering
2024-03-04 Intervju med fastighetsägare
2024-03-05 Intervju med SSBF:s insatsledare
2024-03-07 Platsbesök av SSBF:s utredare för kompletterande fotografering samt intervju med fastighetsskötare samt personal från saneringsföretag OCAB
2024-03-07 Intervju med SSBF:s Regionala insatsledare
2024-03-08 Intervju med personal som betjänade Kistas, Solnas, Kungsholmens och Vällingbys maskinstege.

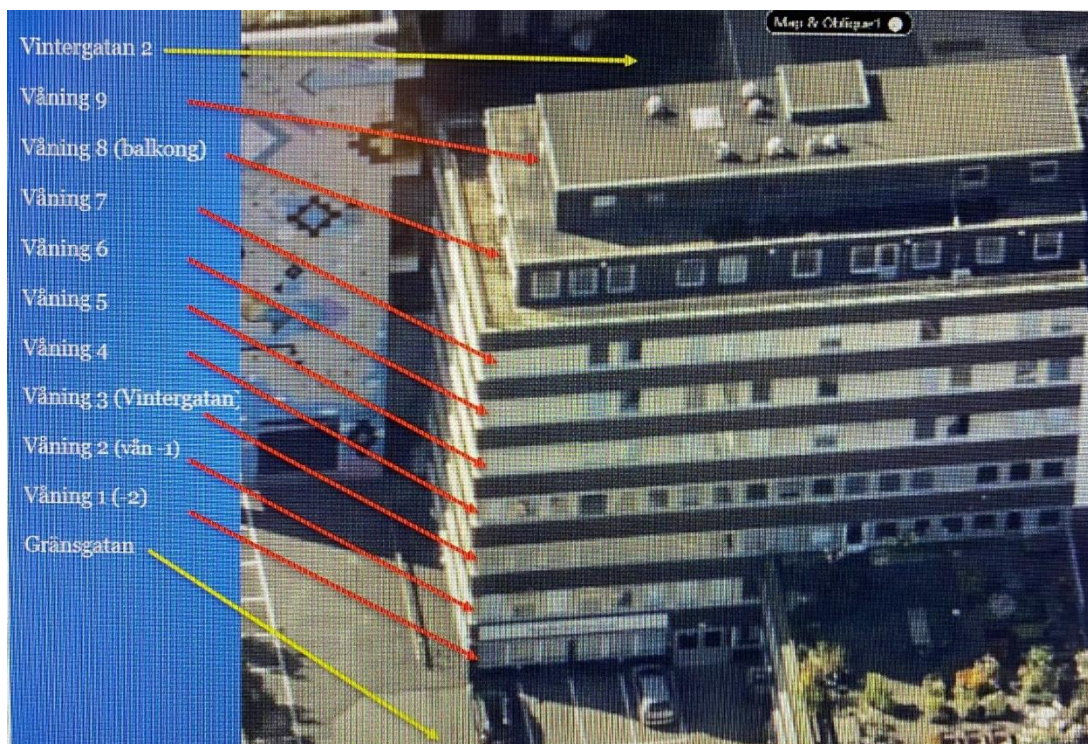
1.5 Beställare av utredningen

Beställare av utredningen är enhetschefen på Olycksförebyggande myndighetsutövning och stöd till enskild samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

2 Objekt

Larmdressen blir under insats oftast benämnd som bottenvåning/våning 0 (vid denna insats Vintergatan 2). Våningsplan i huset räknas från bottenvåningen och uppåt med 1, 2, 3 osv. och våningar nedåt i byggnaden benämns -1, -2 osv. Detta sätt att räkna gör det enklare för befälen att hålla ordning på de olika våningsplanen när flera brandstationer är aktiva på samma skadeplats.

Vidare i denna utredning kommer våningsplanen dock benämnas med Grängsgatans entré som våning 1 för att våningsantalet ska överensstämma med våningsindelningen som visas i porten.

Figur 2 Byggnadens placering i förhållande till Vintergatan och Grängsgatan samt illustration av våningsplanen. Bild hämtad från Helios.

Byggnaden är uppförd i början av 70-talet.

Bygglov har hanterats av Sundbybergs kommun 1972. Då gällande byggregler vad Svensk Bygg Norm 67 (SBN 67). Byggnaden bedöms vara utförd som en så kallad brandsäker byggnad vilket motsvarar dagens byggnadsklass Br1. Att det är en brandsäker byggnad styr tillämpliga delar av brandskyddet.

Byggnaden är ett bostads- och kontorshus med följande verksamheter;

Plan 1 (entréplan mot Grängsgatan) förråd, och uthyrningslokaler i utbyggnadsdel.

Plan 2 brandvåningen, tvättstuga, källarförråd, teknikutrymmen och kontor.

Plan 3 (entré mot Vintergatan) uthyrningslokaler och kontor.

Plan 4, 5, 6 och 7 lägenheter.

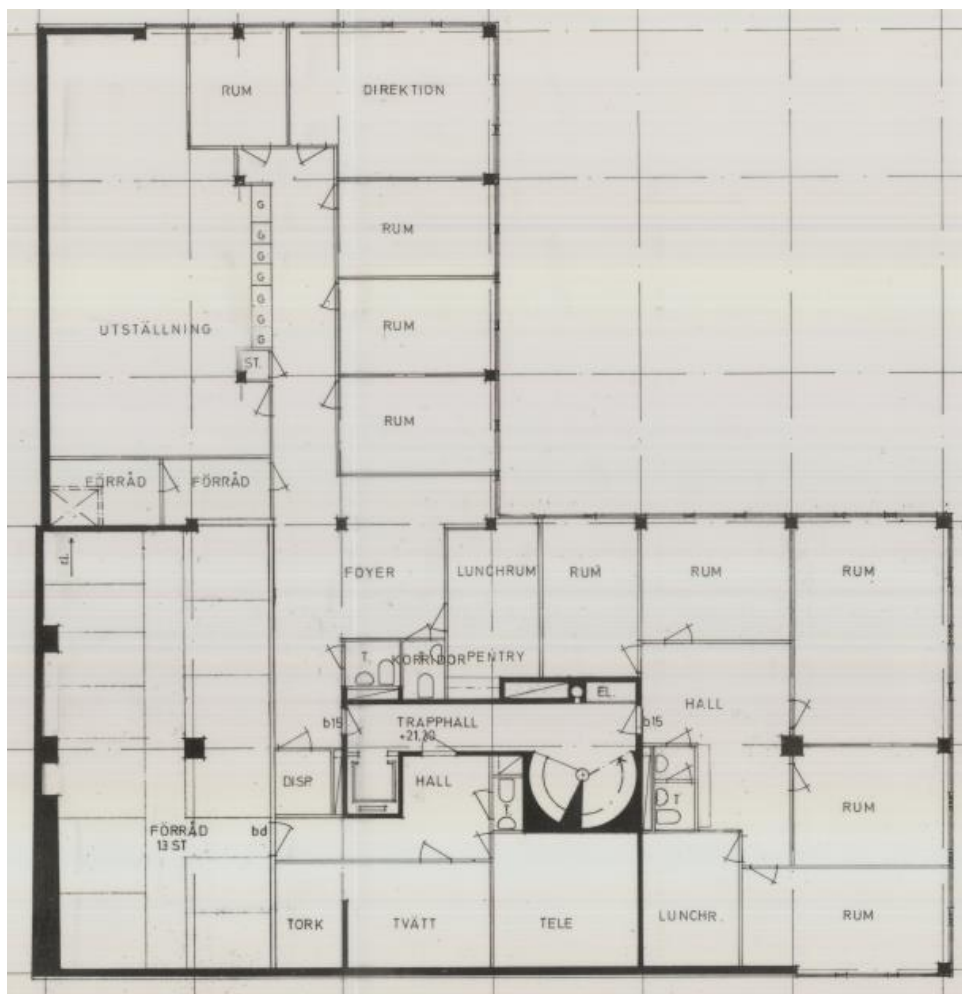
Plan 8: kontor eller andra lokaler samt teknikrum

Plan 9: lägenheter (ej uthyrda) och teknikrum

På plan 9 var det lokaler vid bygglovsansökan men de är idag inredda som två mindre lägenheter. Majoriteten av lokalerna har ändrats sedan uppförandet. På plan 2 har flertalet väggar ändrats. Figur 3 visar planritning över plan 2, där brandstart skett, från bygglovet vid byggnadens uppförande.

Byggnaden planeras att totalrenoveras och alla som bor eller hyr lokal i huset har rivningskontrakt vilket innebär att fastighetsägaren kan tömma byggnaden på tre månader. Nuvarande fastighetsägare förvärvade fastigheten cirka fyra månader innan branden.

Under utredningsarbetet har det gjorts bedömningar av vilka brandceller byggnaden sannolikt var tänkt att vara indelad i vid byggnadens uppförande. Bedömningarna baseras på ritningar och annat underlag tillhörande bygglovet samt de då gällande byggreglerna SBN 67. De utrymmen som bedöms ska utgöra egen brandcell är trapphus, lägenheter, lokaler, vissa teknikutrymmen, schakt för installationer och sopnedkast, garage. Hiss och elnischer ingår sannolikt i trapphusets brandcell.

Figur 3 planritning av plan 2 (våningsplan med brandstart) från bygglovet vid byggnadens uppförande.
 Källa bygglovsritningar daterade 71-06-29 tillhandahållna av Sundbybergs stad.

Inom utredningsarbetet har det inte funnits tillgång till gällande handlingar av ventilationsbrandskydd. Fastighetsägaren har tillhandahållit äldre ritningar över ventilationslösningar, dessa har varit vägledande tillsammans med de bedömningar av ventilationens utförande som gjorts vid platsbesök. Lägenheter bedöms ha något av följande ventilationsbrandskydd:

- Separat ventilation via lokala FTX-lösningar (synliga i fasad för sex lägenheter)
- Separat ventilationssystem med eget aggregat placerat centralt i byggnaden
- Gemensam ventilation med andra lokaler och med ett fungerande ventilationsbrandskydd gentemot andra brandceller.

Det finns flera ventilationssystem som betjänar olika delar av byggnaden. Den ventilation som finns på brandvåningen (plan 2) är ett eget system som bara ventilerar plan 2. Eftersom branden startade i det utrymme där värmeväxlaren till ventilationssystemet för plan 2 är placerat trycktes rök via ventilationstrumman till alla kontorsrum på våningsplanet. Övriga ventilationssystem i byggnaden har inte haft någon koppling till detta system och det har inte hittats tecken på att andra ventilationssystem spridit röken vidare.

Byggnadens utrymningsstrategi är primärt via trapphuset och alternativt med hjälp av räddningstjänstens höjdfordon via fönster eller balkong.

Trapphuset är utfört med brandgasventilation via röklucka i trapphusets topp. Rökluckan aktiveras via manuellt don i anslutning till entré på plan 1 som vetter mot Grängsgatan. När byggnaden byggdes skulle även förråd på plan 2 förses med brandgasventilation, denna har dock inte lokaliserats efteråt eller nyttjats av räddningstjänsten vid insatsen eftersom förråden inte hade en avgörande påverkan på branden.

Byggnadens trapphus hade brandvarnare på majoriteten av våningsplanen. Platsbesök gjordes i majoriteten av lägenheterna och det noterades att ingen av de besökta lägenheterna hade en fungerande brandvarnare. En lägenhet hade en brandvarnare som inte fungerade vid test och som av utseendet att döma var av äldre modell. Brandvarnare i bostadshus är krav enligt nuvarande regelverk. Det är fastighetsägarens ansvar att tillhandahålla brandvarnare om inget annat överenskommits.

3 Händelseförlopp

Klockan 22.05 inkommer larm till SSBF från SOS-alarm gällande brand på plan 5 i ett niovåningshus i Sundbyberg. De initiala uppgifterna gör gällande att branden var på plan 5 men det visade sig snabbt vara felaktigt. Rökdykarna lokaliserade branden till trapphuset/teknikrummet på plan 2.

Initialt larmas Solnas och Kistas brandstationer samt ledningsfunktion från Johannes brandstation till adressen. När ledningsfunktionen anländer till adressen konstateras snabbt att det behövs ytterligare resurser. Totalt deltar resurser från åtta brandstationer, ledningsresurser samt sjukvårdsresurser och polis på plats.

Röken från branden i teknikutrymmet på plan 2 sprids via ventilationssystemet till hela våningsplanet samt genom att det brunnit hål i dörrar i anslutning till teknikrummet. Eftersom dörren till teknikrummet inte funnits på plats eller brunnit sönder har röken spridits ut i trapphuset, som blir rökfyllt ända upp till plan 6. Enligt en av rökdykarna så var hela trapphuset stumfyllt av rök. En rökdykare berättade att "Man kunde inte ens se handen framför sig".

Evakuering med maskinstegar

Insatsens fokus var livräddning eftersom situationen var kaotisk. Brandsläckning sker parallellt med hjälp av rökdykarna. Fyra höjdfordon arbetar samtidigt med evakuering. Två höjdfordon placerade på Vintergatan och två fordon på Grängsgatan (baksidan). Totalt evakueras cirka 18 personer med hjälp av brandförsvarets maskinstegar.

UAV (drönare)

Insatsledningen beordrar flygning med UAV för att snabbt informera hjälpsökande som hänger ut ur fönstren. UAV har möjlighet att förmedla ljud via en inbyggd högtalare. UAV piloten uppmanade de hjälpsökande till lugn, förmedlade att brandförsvaret har kontroll och att de skall vara kvar vid fönsterna och inte gå ut i trapphuset.

Rökdykning

Flera rökdykargrupper arbetar parallellt. Rökdykare går in från Vintergatan och branden lokaliserar snabbt. Rökdykarna hittar tidigt en person som ligger i trapphuset 1,5 våningar upp från branden. Personen förs genast ut ur byggnaden och överlämnas till sjukvård.

Lägenheter kontrolleras för att se om det finns tecken på rökspridning till lägenheterna samt om det finns personer kvar. Kontroll sker utvändigt via höjdfordon samt via trapphus/korridor. Om lägenheten inte kan kontrolleras eller ingen öppnar bryts dörrar till lägenheter upp. Totalt rör det sig om cirka 4-5 dörrar som behöver brytas upp.

Kungsholmens rökdykare går in från entrén från Grängsgatan på plan -2. Här lokaliserar rök luckans manöverdon. Rökdykarna drar och hänger i manöverhandtaget som kärvar men lyckas till slut få upp rök luckan. Rökdykare högre upp i huset bekräftar att luckan är öppen och röken börjar ventileras ut. Manöverdon samt rök lucka illustreras i Figur 4.

Figur 4. Till vänster: rök luckans manöverdon. Till höger: rök luckan i öppet läge. Foto SSBF:s utredare 2024-03-04.

Ett antal boende spontanutrymmer genom röken och får i sig mycket rök. De personer som kommit ut från byggnaden får syrgasbehandling av brand- och sjukvårdspersonal. Rökdykare evakuerar sju personer med flyktskydd som rökdykarna har med sig.

4 Slutsatser

Slutsatserna som kan dras efter SSBF:s utredning beskrivs nedan.

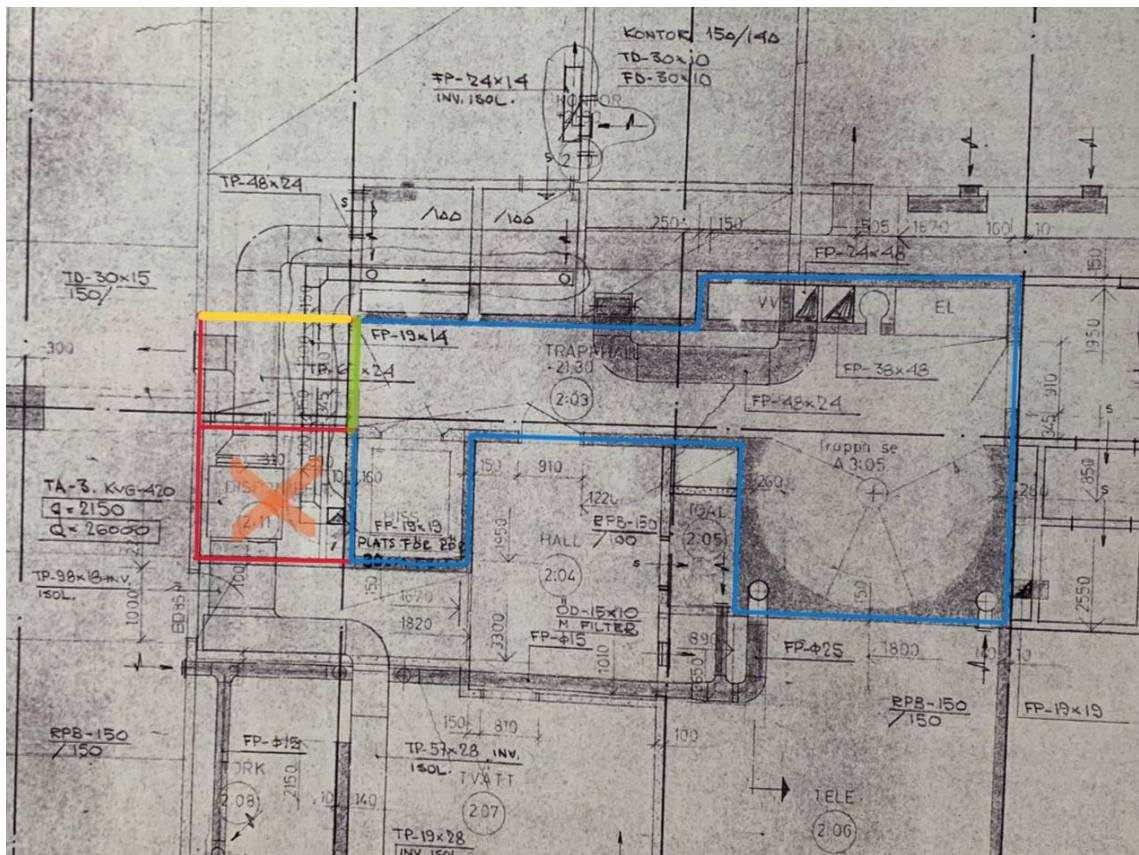
Brandorsak och brandförlopp

Brandorsaken är okänd. Branden har startat i, eller direkt utanför ett teknikutrymme på plan 2. Polisen bedömer att brandorsak sannolikt är tekniskt fel i teknikrummet alternativt med mänsklig avsikt.

Brandförloppet startade i teknikrummet som var i samma brandcell som trapphuset. Branden spred sig till intilliggande väggar innan räddningstjänsten kunde släcka branden. Hela trapphuset blev rökfyllt från plan 2 upp till översta våningsplanet, plan 6. Röken från branden i teknikutrymmet på våning 2 och sprids till stora delar av lokalerna på plan 2 via ventilationssystemet samt genom att branden punkterar närliggande väggar mellan trapphus och lokaler.

Byggnaden är ett bostads- och kontorshus uppförd i början av 70-talet. Byggnaden planeras att byggas om och flertalet lokaler var tomställda. 12 av 14 lägenheter var bebodda vid händelsen.

Brandceller på plan 2 har ändrats över tid och trapphuset samt hela plan 2 var en och samma brandcell vid branden. Eftersom branden skedde i trapphusets brandcell blev trapphuset tidigt rökfyllt. På ritningarna, se Figur 3, kan det utläsas att trapphuset är en egen brandcell och att alla anslutande lokaler till trapphuset är egna brandceller. Förändringen på plan 2 medförde att hela våningsplanet blev en enda stor brandcell tillsammans med trapphuset, se Figur 5 för illustration av vilka väggar och brandcellsgränser som berörs. Inom utredningsarbetet har det inte kunnat fastställas varför eller när förändringen gjordes eller av vem. Det finns inte något underlag hos kommunen för bygganmälan gällande detta.

Manövrering till trapphusets röklucka var placerad vid Grängsgatans entré på plan 1, medan larmadressen och den ordinarie entrén för boende var på bottenvåningen (plan 3) mot Vintergatan. Eftersom de första styrkorna larmades och gick in i byggnaden från Vintergatan hittades inte manövreringsdon till rökluckan förrän i ett senare skede av insatser.

Mänskliga beteendet

Brandvarnare ska finnas monterade där människor bor (om ingen annan larmordning finns). Brandvarnarens signal ger en tidig indikering på att rök finns i brandvarnarens närhet och är till för att uppmärksamma och ge personer tid att *agera*, eller *utrymma*.

MSB, SSBF och andra räddningstjänsters rekommendation för boende i flerfamiljshus är att personer i den lägenhet där branden startar ska utrymma och stänga dörren efter sig. Personer som bor i en annan lägenhet i huset är säkrast om de stannar kvar i sina lägenheter och ska inte gå ut i ett rökfyllt trapphus.

Brandvarnare som monterats i ett trapphus kan skapa förvirring och osäkerhet för de som bor i huset. Det är en stor risk att personer i en lägenhet som hör en brandvarnare (eller annan larmutrustning) som piper eller tjuter utanför sin ytterdörr i trapphuset tolkar detta som en uppmaning till att man måste/ska *utrymma byggnaden*. Denna *uppmaning* blir felaktigt och dessutom motsägelsefull i förhållande till de rekommendationer som brandförsvaren förmedlar.

En lägenhet är normalt en egen brandcell som skall stå emot brand och rök i 60 minuter. Kraven på brandklassning av ytterdörrar i flerbostadshus är, och var även på 1970-talet, att dörren ska stå emot rök och brand i 30 minuter.

Vid den aktuella branden på Vintergatan 2 bedömer brandförsvaret att personer försökt att utrymma genom det rökfyllda trapphuset just på grund av brandvarnarnas signal i trapphuset. Detta medförde att flera personer skadades allvarligt vid denna brand.

SSBF vill dock understryka att det finns undantag från rekommendationen att stanna kvar i sin lägenhet. Undantagen är få, och kan endast tillämpas i de fall då det finns ett väl fungerande systematiskt brandskyddsarbete (SBA) i huset och alla boende har kunskap om vilka rutiner som finns/gäller.

5 Rekommendationer

SSBF rekommenderar att fastighetsägaren skapar ett SBA. Tar del av, och implementerar tillämpliga delar från MSB:s skrivelse "Brandskydd i flerbostadshus".

I tillägg till detta rekommenderar SSBF att fastighetsägaren tillser att:

- Att brandvarnare i trapphus tas bort.
- Att brandvarnare monteras i alla lägenheter.
- Att inventera och säkerställa brandcellsgränser.
- Skylta tydligt vid alla entréer var styrning röklucka sitter.
- Att märka ut våningsplan med siffror i trapphuset.
- Få grepp om vilka ventilationssystem som betjänar vilka delar av byggnaden och vilket ventilationsbrandskydd respektive system har.
- Säkerställa att ventilationsbrandskyddet är kompatibelt med byggnadens brandcellsindelning.

Det är även lämpligt att fastighetsägaren informerar de boende hur de bör agera i händelse av brand.

5.1 Mottagare och delgivning

Följande mottagare delgavs utredningen 2024-03-27:

Enhetschef och avdelningschef Olycksförebyggande enheten.

Fastighetsägare [REDACTED]

Bygglov- och miljötillsynsavdelningen Sundbybergs stad

Polisen

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB